

АНОТАЦІЯ

Петушкова Л. А. «Підготовка кандидатів у патронатні вихователі до реабілітаційної діяльності». – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 231 – «Соціальна робота». – Інститут проблем виховання НАПН України, Київ, 2021.

У дисертації представлено наукове обґрунтування проблеми підготовки кандидатів у патронатні вихователі до реабілітаційної діяльності, що виявляється в обґрунтуванні моделі, змісту та методичного забезпечення цього процесу.

Запровадження послуги з патронату є пріоритетним завданням, що дозволить розвинути на рівні громади послуги з підтримки сімей з дітьми, забезпечить реалізацію права дитини, яку вилучають із сім'ї в складних життєвих обставинах, на виховання у сімейному середовищі.

У дослідженні узагальнено національний та міжнародний досвід тимчасового виховання вилучених із власної сім'ї дітей, виокремлено чотири етапи розвитку послуги патронату над дитиною – початковий (хаотичний), становлення, спеціалізації, професіоналізації; описано стан розвитку патронату над дитиною в Україні.

Здійснено аналіз досліджень учених про негативний вплив тривалого перебування дитини в умовах інтернатного закладу, наслідком якого є поява психічної депривації, що призводить до психофізіологічних відхилень та деформації особистості дитини, її соціалізації. Проаналізовано основні причини потрапляння дітей в інтернатні заклади, більшість з яких зумовлені не сирітством, а складними життєвими обставинами та відсутністю послуг на рівні громади.

Уточнено сутність понять «послуга патронату над дитиною», «реабілітаційна діяльність патронатного вихователя», «готовність патронатного вихователя до реабілітаційної діяльності». Патронат над дитиною трактується як комплексна послуга, яка полягає в тимчасовому догляді, вихованні та реабілітації дитини в сім'ї патронатного вихователя на період подолання дитиною, її батьками складних життєвих обставин та передбачає систему професійної взаємодії фахівців соціальної

сфери, патронатного вихователя, батьків дитини з метою термінового захисту і задоволення потреб дитини, відновлення потенціалу біологічної сім'ї або пошук сімейних форм влаштування дитини, прийняття рішень в її найкращих інтересах.

Охарактеризовано переваги послуги з патронату для дитини, яка тимчасово переміщена в сім'ю патронатного вихователя, для її родинного середовища, біологічних батьків та безпосередньо для громади, де створена ця послуга. Розроблено та описано алгоритм дій фахівців (спеціалістів служб у справах дітей, соціальних служб та інших) територіальної громади щодо сімей з дітьми, які потребують послуги з патронату, та її надання. Ключовими етапами алгоритму визначено такі: виявлення сімей з дітьми, які потребують послуги з патронату; прийняття рішення про переміщення дитини в сім'ю патронатного вихователя; відкриття випадку; розроблення плану та надання послуг відповідно до визначених потреб; моніторинг виконання індивідуального плану; підготовка дитини до переміщення; переміщення дитини із сім'ї патронатного вихователя; завершення випадку; оцінка якості надання послуг; підтримка сім'ї з дитиною.

Дано тлумачення поняття «реабілітаційна діяльність патронатних вихователів» у широкому й вузькому значеннях. Реабілітаційну діяльність патронатних вихователів (у широкому значенні) визначено як комплексну взаємодію патронатного вихователя із членами міждисциплінарної команди (спеціалістами ССД, ЦНСП, психологічної служби та педагогами закладу дошкільної/загальної середньої освіти, корекційними педагогами ІРЦ, медичними працівниками тощо), що спрямована на відновлення дитини в правах, статусі, здоров'ї, дієздатності, соціальному статусі, формування позитивних життєвих установок та переконань. Реабілітаційна діяльність патронатних вихователів (у вузькому значенні) – це комплекс заходів, спрямованих на задоволення потреб дитини, відновлення чи формування функціональних зв'язків дитини та її сімейного оточення із соціальними групами, засвоєння нею нових соціальних ролей, відновлення контактів, нейтралізацію факторів, які негативно впливають на розвиток особистості та її соціалізацію.

Розкрито особливості реабілітаційної діяльності патронатних вихователів, їхні завдання стосовно дітей різних груп, зокрема: вона обмежена в часі – послуга з патронату є тимчасовою від 3 до 6 місяців; надається в помешканні, де проживає сім'я патронатного вихователя; її надають особи, які не мають фахової освіти реабілітолога, соціального працівника, психолога тощо, а лише які пройшли відбір та навчання за програмою підготовки патронатних вихователів. Важливим напрямом реабілітаційної діяльності є підготовка дитини до переміщення в сім'ю усиновлювачів чи опікунів, прийомну сім'ю чи дитячий будинок сімейного типу. В дисертації описані поетапні дії/заходи патронатного вихователя для реалізації зазначеного напрямку.

Розроблено модель підготовки кандидатів у патронатні вихователі до реабілітаційної діяльності з урахуванням сучасних тенденцій у галузі освіти дорослих, складових підготовки кандидатів у патронатні вихователі як цілісної системи, яка виявляється у різноманітних формах нової професійної діяльності, дає змогу розв'язувати складні професійні завдання. Метою моделі є формування компетентностей кандидатів у патронатні вихователі з питань реабілітації влаштованої в сім'ю дитини, взаємодії з батьками/законними представниками дитини, спеціалістами, залученими до процесу реабілітації.

У моделі виокремлено й охарактеризовано такі блоки підготовки кандидатів у патронатні вихователі до реабілітаційної діяльності: цільовий (мета, завдання); теоретико-методологічний (методологічні підходи, принципи, теоретичний базис), процесуально-змістовий (етапи, зміст, форми і методи роботи), аналітико-результативний (компоненти, критерії й показники готовності до реабілітаційної діяльності, очікуваний результат).

Модель підготовки кандидатів у патронатні вихователі до реабілітаційної діяльності побудовано на компетентнісному, інтегративному, міждисциплінарному та аксіологічному методологічних підходах. Модель реалізується з урахуванням можливостей і потреб особистості, в її основі лежать такі принципи підготовки кандидатів у патронатні вихователі до реабілітаційної діяльності, як: науковості, активності, системності, пріоритетності самостійного навчання, використання

наявного життєвого досвіду. Зазначені вище підходи та принципи втілюються під час відбору змісту підготовки, визначення форм, методів і технологій навчання.

У моделі підготовки кандидатів у патронатні вихователі до реабілітаційної діяльності виокремлено етапи (підготовчий, основний і заключний) та обґрунтовано використання інтерактивних та активних методів навчання під час реалізації змісту підготовки відповідно до навчальної програми.

Обґрунтовано доцільність здійснення підготовки кандидатів у формі тренінгу з використанням комплексу активних та інтерактивних форм і методів. Основними з них визначено: ігрові методи (ділові та рольові ігри, метод ситуаційних вправ), техніки сімейної психотерапії (соціометричні, структурного втручання), поведінкові вправи, методи арт-терапії (створення колажів, перегляд відеофільмів, малювання тощо); дискусії, робота в групах, парах, обговорення у загальній групі. Також передбачено комплекс консультацій із психологом та спеціалістами ССД, ЦСС тощо.

Визначено компоненти та критерії готовності патронатних вихователів до реабілітаційної діяльності, зокрема, відповідником когнітивного компоненту названо критерій «обізнаність щодо реабілітаційної діяльності в умовах патронату над дитиною», мотиваційно-ціннісного компоненту – «умотивованість до реабілітаційної діяльності», діяльнісно-практичного – «реабілітаційні вміння», рефлексивно-мобілізаційного – «загальна особистісна зрілість та мобілізаційна активність». Схарактеризовано рівні готовності кандидатів у патронатні вихователі до реабілітаційної діяльності: творчий, продуктивний та репродуктивний.

Проведено дослідження стану готовності кандидатів у патронатні вихователі до реабілітаційної діяльності. З'ясовано бар'єри, які негативно впливають на процес підготовки кандидатів у патронатні вихователі до реабілітаційної діяльності та визначено організаційно-методичні умови запровадження моделі підготовки кандидатів у патронатні вихователі до реабілітаційної діяльності, а саме: соціально-психологічний супровід процесу відбору та підготовки кандидатів, розроблення рекомендацій щодо первинного відбору кандидатів у патронатні вихователі, навчання міждисциплінарної команди спеціалістів, долучених до ведення випадку

сім'ї, дитина якої тимчасово розміщена в сім'ю патронатного вихователя, використання методичних матеріалів для учасників навчання; долучення до процесу підготовки сім'ї патронатних вихователів, які вже надають послугу з патронату.

Розроблено методичне забезпечення процесу підготовки кандидатів у патронатні вихователі до реабілітаційної діяльності. Зокрема, підготовлено методичні рекомендації для спеціалістів ССД, ЦСС із питань первинного відбору кандидатів у патронатні вихователі. Описано алгоритм дій психолога у процесі соціально-психологічного супроводу підготовки кандидатів у патронатні вихователі до реабілітаційної діяльності. Розроблено та впроваджено методичні матеріали для кандидатів, які проходять навчання за програмою підготовки патронатних вихователів, у форматі робочого зошита.

Порівняння початкових і кінцевих результатів формувального етапу експерименту засвідчило ефективність обґрунтованої у дисертації моделі підготовки кандидатів у патронатні вихователі до реабілітаційної діяльності, що доведено кількісними та якісними змінами рівня готовності в експериментальній групі за усіма критеріями.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

- *вперше* цілісно досліджено наукову проблему підготовки кандидатів у патронатні вихователі до реабілітаційної діяльності; визначено етапи розвитку послуги патронату над дитиною; розкрито особливості реабілітаційної діяльності патронатних вихователів, зміст та специфіку їх підготовки до виконання завдань із догляду та виховання дітей; розроблено модель підготовки кандидатів у патронатні вихователі до реабілітаційної діяльності (цільовий, теоретико-методологічний, процесуально-змістовий, аналітичний блоки й очікуваний результат); обґрунтовано організаційні-методичні умови успішної реалізації даної моделі; визначено компоненти (когнітивний, мотиваційно-ціннісний, діяльнісно-практичний, рефлексивно-мобілізаційний), критерії, показники та рівні (творчий, продуктивний та репродуктивний) готовності кандидатів у патронатні вихователів до реабілітаційної діяльності);

- *уточнено* сутність понять «послуга патронату над дитиною», «підготовка кандидатів у патронатні вихователі», «готовність до реабілітаційної діяльності»; відмінності патронату над дитиною від інших форм влаштування дітей; сутність реабілітаційної діяльності патронатних вихователів (у широкому і вузькому значеннях);

- *подальшого розвитку набули* наукові погляди на: послугу з патронату як альтернативу інституційному догляду дітей; етичні норми та принципи, яких має дотримуватися патронатний вихователі під час реабілітаційної діяльності; питання щодо реалізації інтегрованого та міждисциплінарного підходів у соціальній роботі, положення про активні й інтерактивні форми і методи навчання дорослих.

Практичне значення одержаних наукових результатів полягає у: розробленні і впровадженні комплексного діагностичного інструментарію для визначення рівнів готовності кандидатів у патронатні вихователі до реабілітаційної діяльності (ситуаційні завдання, тести для кандидатів); впровадженні моделі підготовки кандидатів у патронатні вихователі до реабілітаційної діяльності; розробленні і впровадженні методичного забезпечення процесу підготовки кандидатів у патронатні вихователі до реабілітаційної діяльності (методичні рекомендації для спеціалістів центрів соціальних служб, центрів надання соціальних послуг, служб у справах дітей; цикл тренінгових занять з підготовки патронатних вихователів, комплект тематичних активних й інтерактивних вправ; робочі зошити для кандидатів у патронатні вихователі; підбірка джерел для самостійного опрацювання кандидатами); впровадженні діагностичного інструментарію для психологів регіональних центрів соціальних служб для здійснення первинного відбору кандидатів у патронатні вихователі.

Розроблені й апробовані матеріали можуть бути використано під час здійснення підготовки патронатних вихователів силами державних і неурядових організацій; під час навчальних заходів з підвищення професійної компетентності соціальних працівників, фахівців із соціальної роботи, працівників служб у справах дітей, представників міждисциплінарних команд територіальних громад. Матеріали дисертації стануть у нагоді при викладанні відповідних дисциплін для студентів

Спеціальності 231 «Соціальна робота».

Ключові слова: послуга з патронату, патронатний вихователь, реабілітаційна діяльність патронатного вихователя, підготовка патронатних вихователів, модель підготовки кандидатів у патронатні вихователі до реабілітаційної діяльності.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні результати дисертації

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Петушкова, Л. (2019). Зміст та структура програми підготовки патронатних вихователів. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 23 (2), 58–70.
2. Петушкова, Л. (2021). Взаємодія спеціалістів у процесі надання послуги з патронату. *Social Work & Education*, 8 (2), 253–268.
3. Петушкова, Л. (2021). Особливості реабілітаційної діяльності патронатних вихователів у процесі надання послуги з патронату. *Соціальна робота та соціальна освіта*, 2 (7), 117–142.

Статті у наукових виданнях інших держав

4. Pietushkova, L. (2021). (2021). Psychological support of the process of preparing candidates for the creation of a foster family. *European Humanities Studies: State and Society*, Issue 2, 87–104.
5. Pietushkova, L. (2021). Motivation of candidates for foster carers as a factor in the successful creation of a foster carer's family. *Frankfurt. TK Meganom LLC. Paradigm of knowledge*. 4 (48), 15, 93–110.

Опубліковані праці апробаційного характеру

1. Петушкова, Л., Аносова, А. (2008). *Науково-методичні аспекти процесу соціалізації вихованців інтернатних закладів*. Біла Церква, 249.

2. Петушкова, Л. А. (2011). Науково-методичні аспекти процесу соціалізації вихованців інтернатних закладів. *Інноваційна освітня діяльність: регіональні аспекти*, Інноваційна освітня діяльність: регіональні аспекти: тези Міжнародної науково-практичної конференції, 219–220.
3. Петушкова, Л. А. (2014). Профілактика суїцидальної поведінки дітей та учнівської молоді. *Вісник психологічної служби Київщини*, 7, 246.
4. Петушкова, Л. А. (2016). Ненасильницьке спілкування як технологія побудови діалогу працівника соціальної сфери з клієнтом. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія «Психолого-педагогічні науки»*, 1, 64–69.
5. Петушкова, Л. (2017). Соціальна допомога особам, які пережили травму чи втрату. *Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми*: посіб. у 2-х ч.; Ч. 2, 35–75.
6. Петушкова, Л. А. (2018). Сутність послуги з патронату як альтернативи інституційному догляду дітей. Збірник за матеріалами звітної науково-практичної конференції Інституту проблем виховання НАПН України «Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал», 117–125.
7. Кияниця, З., Петушкова, Л. (2018). Проектування і оцінювання результатів програм та проектів у сфері дитинства. *Моніторинг і оцінювання: Заради чого? Яким чином? З яким результатом?*, Київ, 94–107.
8. Корецька, Л. В., Носач, І. В., Петушкова, Л. А. (2021). *Самоорганізований освітній простір*, Київ, 96.
9. Кияниця, З. П., Петушкова, Л. А., Джакубова, Н. И., Алиева А.А. (2021). *Десять шагов к самостоятельной жизни : методическое пособие по подготовке выпускников детских учреждений интернатного типа к самостоятельной жизни*, Бишкек, 275.

ABSTRACT

Pietushkova L.A. «Preparation of candidates for foster carers to rehabilitation activities» – Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

Dissertation for the doctor of philosophy degree in specialty 231 – «Social Work». – Institute of Problems on Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kyiv, 2021.

The dissertation presents a scientific substantiation of the problem on preparation of candidates for foster carers to rehabilitation activities, which is manifested in the substantiation of the model, content and methodological support of this process.

The introduction of a foster care service is a priority that will develop community-based services to support families with children, ensure the realization of the right of a child who is excluded from the family in difficult life circumstances, to be brought up in a family environment.

The research summarizes the national and international experience of temporary upbringing of children removed from their own families, identifies four stages of development of child care – initial (chaotic), formation, specialization, professionalization; describes the state of development of child custody in Ukraine.

The analysis of researches by scientists on negative influence of long stay of a child in the conditions of boarding school which consequence is emergence of mental deprivation that leads to psychophysiological deviations and deformation of the personality of a child, its socialization was carried out. The main reasons for children entering boarding schools are analyzed, most of which are not due to orphanhood, but to difficult life circumstances and lack of services at the community level.

The essence of the concepts «foster care service over a child», «rehabilitation activity of a foster carer», «readiness of a foster carer for rehabilitation activities» is specified. Fostering a child is interpreted as a comprehensive service, which consists in temporary care, upbringing and rehabilitation of a child in the family of a foster parent for the period of overcoming difficult life circumstances by a child, their parents and provides a system of professional interaction of social workers, foster carers and parents of a child with a purpose of urgent protection and satisfaction of a child's needs, restoration of the potential of the biological family or search for family forms of placement of a child, decision-making in their best interests.

The benefits of a foster care service for a child temporarily relocated to a foster carer's family, for family environment, biological parents, and for the community where the service is established are described. An algorithm of actions of specialists (children's services, social services and others) of the territorial community regarding families with children in need of foster care services and their provision has been developed and described. The key stages of the algorithm are the following: identification of families with children in need of foster care; decision-making on moving the child to the family of a foster parent; case opening; developing a plan and providing services in accordance with the identified needs; monitoring the implementation of the individual plan; preparing the child for relocation; moving the child from the family of a foster parent; case completion; assessment of the quality of service provision; support for a family with a child.

The interpretation of the concept of «rehabilitation activities of foster carers» in a broad and narrow sense. Rehabilitation activities of foster carers (in a broad sense) are defined as a comprehensive interaction of foster carers with members of the interdisciplinary team (specialists of the service for children, center for social services, psychological services and teachers of preschool/general secondary education, correctional teachers from inclusive resource center, medical employees, etc.), which aims to restore the child's rights, status, health, capacity, social status, the formation of positive attitudes and beliefs. Rehabilitation activities of foster carers (in the narrow sense) is a set of measures aimed at meeting the needs of a child, restoring or forming functional ties of a child and their family environment with social groups, learning new social roles, restoring contacts, neutralizing negative factors that affect the development of personality and socialization.

The peculiarities of the rehabilitation activity of foster carers, their tasks in relation to children of different groups are revealed, in particular: it is limited in time – the foster care service is temporary from 3 to 6 months; provided in the apartment where the family of the foster parent lives; it is provided by persons who do not have the professional education of a rehabilitation specialist, social worker, psychologist, etc., but only who have been selected and trained according to the training program for foster carers. An important area of rehabilitation is to prepare a child for transfer to a family of adoptive

parents or guardians, a foster family or a family-type orphanage. The dissertation describes the step-by-step actions/measures of the foster carer for the implementation of this direction. A model of preparation of candidates for foster carers for rehabilitation has been developed taking into account current trends in adult education, components of training of candidates for foster carers as a holistic system, which manifests itself in various forms of new professional activity, allows to solve complex professional problems. The purpose of the model is to form the competencies of candidates for foster carers in the rehabilitation of a child placed in a family, interaction with parents/legal representatives of the child, specialists involved in the rehabilitation process.

The model identifies and characterizes the following blocks of preparation of candidates for foster carers to rehabilitation activities: target (goal, task); theoretical and methodological (methodological approaches, principles, theoretical basis), procedural and semantic (stages, content, forms and methods of work), analytical and effective (components, criteria and indicators of readiness for rehabilitation activities, expected result).

The model of preparation of candidates for foster carers to rehabilitation activities is based on competency, integrative, interdisciplinary and axiological methodological approaches. The model is implemented taking into account the capabilities and needs of the individual, it is based on the principles of preparation of candidates for foster carers to rehabilitation activities, such as: scientific, active, systematic, priority of independent learning, use of existing life experience. The above approaches and principles are embodied in the selection of training content, definition of forms, methods and technologies of teaching.

The model of preparation of candidates for foster carers to rehabilitation activities identifies the stages (preparatory, basic and final) and justifies the use of interactive and active teaching methods during the implementation of the content of training in accordance with the training program.

The expediency of training candidates in the form of training using a set of active and interactive forms and methods is substantiated. The main ones are: game methods (business and role games, method of situational exercises), techniques of family

psychotherapy (sociometric, structural intervention), behavioral exercises, methods of art therapy (creating collages, watching videos, drawing, etc.); debates, work in groups, pairs, general discussions. There is also a set of consultations with psychologists and specialists of children's services, centers of social services, etc.

The components and criteria of foster carer readiness for rehabilitation activity are determined, in particular, the criterion «awareness of rehabilitation activity in the conditions of fostering a child» is called the corresponding cognitive component, motivational-value component – «motivation for rehabilitation activity», activity-practical – «rehabilitation abilities», reflexive-mobilizing – «general personal maturity and mobilizing activity». The levels of readiness of candidates for foster carers to rehabilitation activities are characterized: creative, productive and reproductive.

A study of the state of readiness of candidates for foster carers to rehabilitation activities was conducted. Barriers that negatively affect the process of preparation of candidates for foster carers for rehabilitation as well as organizational and methodological conditions for introducing a model for preparing candidates for foster carers to rehabilitation have been identified, namely: social and psychological support of the selection and preparation of candidates, development of recommendations for the initial selection of candidates for foster carers, training of an interdisciplinary team of specialists involved in the case of a family whose child is temporarily placed in the family of a foster carer, use of methodological materials for participants; involvement in the process of training the family of foster carers who already provide the service of foster care.

Methodological support for the process of preparing candidates for foster carers to rehabilitation activities has been developed. In particular, methodical recommendations have been prepared for specialists of children's services, centers of social services on the issues of initial selection of candidates for foster carers. The algorithm of psychologist's actions in the process of social and psychological support of preparation of candidates for foster carers to rehabilitation activities is described. Methodical materials for candidates undergoing the program of training of foster carers in the format of a workbook have been developed and implemented.

Comparison of the initial and final results of the formative stage of the experiment showed the effectiveness of the dissertation-based model of preparation of candidates for foster carers to rehabilitation activities, as evidenced by quantitative and qualitative changes in the level of readiness in the experimental group by all criteria.

The scientific novelty of the obtained results:

- *for the first time* the scientific problem of preparation of candidates for foster carers to rehabilitation activities has been comprehensively studied; the stages of development of the child care service are determined; the peculiarities of the rehabilitation activity of foster carers, the content and specifics of their preparation for the tasks of care and upbringing of children are revealed; a model of preparation of candidates for foster carers to rehabilitation activities has been developed (target, theoretical-methodological, procedural-substantive, analytical blocks and expected result); the organizational and methodological conditions for the successful implementation of this model are substantiated; identified components (cognitive, motivational-value, activity-practical, reflexive-mobilization), criteria, indicators and levels (creative, productive and reproductive) of readiness of candidates for foster carers for rehabilitation activities;

- *specified* essence of the concepts «service of foster care over a child», «preparation of candidates for foster carers», «readiness for rehabilitation activities»; differences of foster care over a child from other forms of placement of children; the essence of rehabilitation activities of foster carers (in a broad and narrow sense);

- *further development* of scientific views on: foster care service as an alternative to institutional care for children; ethical norms and principles to be followed by the foster carer during rehabilitation activities; issues related to the implementation of integrated and interdisciplinary approaches in social work, provisions on active and interactive forms and methods of adult learning.

The practical significance of the obtained scientific results is: development and implementation of comprehensive diagnostic tools for determining the levels of readiness of candidates for foster carers to rehabilitation activities (situational tasks, tests for candidates); introduction of a model of preparation of candidates for foster carers to rehabilitation activities; developed and implemented methodological support for the

process of preparing candidates for foster carers to rehabilitation activities (guidelines for specialists of social service centers, children's services; a series of training sessions for foster carers, a set of thematic active and interactive exercises; workbooks for candidates for foster carers; selection of sources for self-study by candidates); introduction of diagnostic tools for psychologists of regional centers of social services for the initial selection of candidates for foster carers.

Developed and tested materials can be used in the training of foster carers by government and non-governmental organizations; during training events to improve the professional competence of social workers, social workers, employees of children's services, representatives of interdisciplinary teams of local communities. The dissertation materials will be useful in teaching the relevant disciplines for students of specialty 231 «Social Work».

Keywords: foster care service, foster carer, rehabilitation activity of foster carer, training of foster carers, training model of candidates for foster carers to rehabilitation activities.

REFERENCES

Research works in which the main scientific results of the thesis are published

Articles in scientific professional editions of Ukraine

1. Pietushkova, L. (2019). The content and structure of the program of training of foster carers. *Theoretical and methodological problems of raising children and students*. 23 (2), 58–70 [in Ukrainian].
2. Pietushkova, L. (2021). Interaction of specialists in the process of providing patronage services. *Social Work & Education*, 8 (2), 253–268 [in Ukrainian].
3. Pietushkova, L. (2021). Features of rehabilitation activities of foster carers in the process of providing foster care services. *Social Work and Social Education*, 2 (7), 117–142 [in Ukrainian].

Articles in scientific publications of other countries

4. Pietushkova, L. (2021). (2021). Psychological support of the process of preparing candidates for the creation of a foster family. *European Humanities Studies: State and Society*, Issue 2, 87–104.

5. Pietushkova, L. (2021). Motivation of candidates for foster carers as a factor in the successful creation of a foster carer's family. *Frankfurt. TK Meganom LLC. Paradigm of knowledge*. 4 (48), 15, 93–110.

The works of approbation character are published

1. Pietushkova, L., Anosova, A. (2008). *Scientific and methodological aspects of the process of socialization of boarding school students*. Bila Tserkva, 249 [in Ukrainian].

2. Pietushkova, LA (2011). Scientific and methodological aspects of the process of socialization of boarding school students. *Innovative educational activity: regional aspects*, Innovative educational activity: regional aspects: abstracts of the International scientific-practical conference, 219–220 [in Ukrainian].

3. Pietushkova, LA (2014). Prevention of suicidal behavior of children and students. *Bulletin of the Psychological Service of Kyiv Region*, 7, 246 [in Ukrainian].

4. Pietushkova, LA (2016). Nonviolent communication as a technology for building a dialogue between a social worker and a client. *Scientific notes of Nizhyn State University Nikolai Gogol*. Series «Psychological and pedagogical sciences», 1, 64-69 [in Ukrainian].

5. Pietushkova, L. (2017). Social assistance to persons who have suffered an injury or loss. *Social work with vulnerable families and children: manual in 2 parts*, p. 2, 35–75 [in Ukrainian].

6. Pietushkova, LA (2018). The essence of foster care services as an alternative to institutional care for children. Proceedings of the reporting scientific-practical conference of the Institute of Educational Problems of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine «Modern educational process: essence and innovative potential», 117–125 [in Ukrainian].

7. Kiyanytsa, Z., Pietushkova, L. (2018). Designing and evaluating the results of programs and projects in the field of childhood. *Monitoring and evaluation: For what? How? With what result?*, Kyiv, 94–107 [in Ukrainian].

8. Koretskaya, LV, Nosach, IV, Pietushkova, LA (2021). *Self-organized educational space*, Kyiv, 96 [in Ukrainian].

9. Kiyanitsa, ZP, Pietushkova, LA, Dzhakubova, NI, Alieva AA (2021). *Ten steps to an independent life: a methodological guide for preparing graduates of boarding schools for an independent life*, Bishkek, 275 [in Kyrgyzstan].